

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд на Любомир Цветанов Кръстев, докторант към катедра Нова и съвременна история в Исторически факултет на СУ „Св.

Климент Охридски”, на тема

„Наполеон Бонапарт в британското обществено мнение, 1796-1815 г.”

за присъждане на образователната и научна степен „Доктор”

от доц. д-р Росица Ташева, преподавател в Исторически факултет на СУ

„Св. Климент Охридски”, катедра Нова и съвременна история, научен

ръководител на докторанта

Любомир Кръстев е посветил докторската си теза на една изключително интересна и в същото време важна и научно значима тема. С изследователската задача, която си е поставил („да проучи британските настроения спрямо Наполеон Бонапарт”), дисертантът навлиза в голямата и сложна проблематика за същността и спецификата на общественото мнение, за неговото формиране, функции и значение. Изследването засяга края на XVIII и началото на XIX век, един период много динамичен и белязан от мощното влияние на Френската революция. По това време в повечето европейски страни ролята на общественото мнение видимо нараства и за политическите елити става ясно, че без неговата подкрепа трудно може да се управлява. Както правителствените, така и опозиционните сили започват да полагат големи усилия да спечелят общественото мнение на своя страна. Избраната от Л. Кръстев тема е нова за българската историческа наука, а в световната историография, макар и отделни нейни аспекти да са проучвани в различна степен, тя не е била предмет на цялостно, прецизно и задълбочено изследване.

Като отчитаме историческия контекст, в който се разполага проблематиката на дисертацията – продължителните кръвопролитни войни между Великобритания и Франция – логично е да очакваме британските обществени нагласи по отношение на Наполеон Бонапарт,

заплашил да превземе островната държава, да бъдат силно негативни. Но работата на Любомир Кръстев разкрива, че формирането на „демонизиран“ образ на Наполеон е само едната страна в развитието на британския начин на мислене. Сред най-важните приноси на дисертацията безспорно е този, че Л. Кръстев установява и задълбочено проучва наличието на силни профренски настроения сред поданиците на британската корона, раждането на добре изявено течение, което подкрепя Наполеон. В работата си дисертантът проследява и обективно представя и двете линии в британското общество, като умело разкрива факторите, които влияят за тяхното възникване, разнообразните им проявления, социално-политическата подкрепа, с която се ползват, и най-последно нарастващата им роля за формирането на британската политическа линия във външно и вътрешно политически план.

Дисертационният труд е разработен в обем от 341 стандартни машинописни страници, от които 281 страници текст и 60 страници приложения. Характеризира се с ясна и логична структура. Любомир Кръстев използва проблемно-хронологичния подход в изложението си, който му позволява да представи изграждането на образа на Наполеон и сложните трансформации, които този образ претърпява, като дълъг процес, в чието развитие могат да се очертаят три основни фази. Те са анализирани в трите глави на дисертацията. Много положително е това, че в края на всяка глава авторът представя основните изводи, до които е стигнал, което помага на читателя да осмисли в пълнота предшестващото изложение. Специално внимание заслужават приложенията към основния текст, съдържащи както богат илюстративен материал по темата, така и резултатите от проведения от дисертанта *контент анализ*, представящ и обобщаващ с методите на социологията събраните от него данни от близо три хиляди публикации за Наполеон Бонапарт.

Изследването впечатлява със своята солидна документална основа, с използването на много разнообразни източници, които имат отношение към формирането и изразяването на британското обществено мнение. Дисертантът е издирил, анализирал и обобщил не само данни от

официалните британски политически документи (стенографски протоколи на парламента, дипломатическа кореспонденция), но така също и от документи на английските съдилища, както и други, идващи от средите на френските емигранти, от британските агенти на Острова и континента, от периодичния печат (изследвани са повече от тридесет издания с общонационално и локално значение), от политическите памфлети, личните дневници, мемоарите и кореспонденциите, от художествената литература и произведенията на изобразителното изкуство. За събирането на този много обемист изворов материал важна роля има проведената от дисертанта специализация в Лондон, позволила му да се запознае отлично, не само с първичната изворовата база, но и с научната литература по третираните проблеми, която той подлага на критична оценка в работата си.

Приносите на дисертационния труд са значими. Те са както фактологически, произтичащи от проучването на богатия изворов материал, в това число и на нови, неизследвани от историците архивни документи, така и концептуални. Дисертантът прави серия от добре обосновани и важни изводи и обобщения, отнасящи се не само за методите и начините, чрез които се изгражда и проявява британското обществено мнение, за етапите в неговото развитие, но и за значението на това мнение, за неговата роля в британския политически и социален живот. Неговото изследване разкрива, че британското общество в края на XVIII и началото на XIX век е жизнено и до голяма степен остава отворено за дискусии въпреки правителствените ограничения на гражданските свободи. Затова и общественото мнение във Великобритания се проявява като многообразно и не може да се сведе само до една тенденция.

Като научен ръководител на дисертанта бих искала да споделя и отличните впечатления, които имам от неговата цялостна работа в хода на докторантурата. Любомир Кръстев се отнесе много сериозно както към своята научно-изследователска задача, така и към свързаното с докторантурата обучение. Той прояви изключителна активност при изпълнението на различни проекти, участва в голям брой научни

конференции: тринадесет са само тези, на които е изнесъл доклади, непосредствено свързани с проблематиката на дисертационния му труд, а от тях три са международни, проведени в чужбина. Автор е на шест научни публикации по темата на дисертацията. И най-после, Л. Кръстев много успешно се включи в учебно-педагогическата дейност на катедрата по нова и съвременна история, където понастоящем работи като хоноруван асистент. Неговата изключителна работоспособност доведе до предсрочно завършване на работата по дисертационния му труд.

В заключение подчертавам, че дисертацията на Любомир Кръстев е резултат на сериозна, старателна и задълбочена работа с изворовия материал и научната литература. Тя е разработена на професионално научно равнище и заслужава висока оценка. Напълно убедено препоръчвам на почитаемите членове на Научното жури да присъдят образователната и научна степен „Доктор” на Любомир Цветанов Кръстев.

София
30.12.2016

Подпис:.....
(доц. д-р Росица Ташева)